

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я,
психології, фізичної
культури та спорту

 Євген ПАВЛЮК
„31” серпня 2022р

ПРОГРАМА

ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ІІІ

(у закладах вищої освіти)

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Програма практики складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Фізична культура)» та навчального плану за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка підготовки фахівців другого (магістерського) рівня освіти

програму практики склав: к.фіз.вих., доцент Ярослав ГНАТЧУК

Схвалено на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Зав. кафедри ТiМФВiС Олександр СОЛТИК

програма практики розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я,
психології, фізичного виховання та спорту

Голова вченої ради факультету Євген ПАВЛЮК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практична підготовка магістрів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців і спрямована на закріплення теоретичних знань, набуття й удосконалення загальних та фахових компетентностей та практичних навичок відповідно до вимог освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура) зі спеціальності 014 «Середня освіта» за другим магістерським рівнем освіти.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними технологіями, методами, формами організації та знаряддями праці у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка; формування та розвиток у них уміння приймати самостійні рішення, працювати в команді; формування здатності систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності; використання матеріально-технічної бази практики для набуття фахових компетентностей та поглиблення програмних результатів навчання.

Педагогічна практика в закладах вищої освіти є складовою системи фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти предметної спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)». Під час педагогічної практики, як активної форми навчання, студенти реалізують надбані теоретичні знання і пов'язують їх з практичною діяльністю викладача фізичної культури у закладах вищої освіти.

Зміст педагогічної практики, її завдання та система організації логічно поєднані із вивчення теоретичного матеріалу дисциплін освітньої складової, з науковою діяльністю. Завдання практики реалізуються шляхом ознайомлення з структурою і змістом роботи закладів вищої освіти та їх структурних підрозділів, ознайомлення з організацією навчального процесу студентів.

У процесі проходження практики магістри повинні оволодіти основами навчальної та наукової роботи: навичками структурування навчального матеріалу, систематизації навчальних завдань; методами та засобами складання задач, вправ, тестів з різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу; різноманітними освітніми технологіями. Проходження практики відбувається на другому році навчання та передбачає навчальну роботу, а саме підготовка до занять, відвідування й аналіз занять, які проводить науковий керівник і викладачі кафедри, підготовка та проведення лекцій, практичних, семінарських занять. Під час відвідування занять викладачів відповідних дисциплін, здобувачі повинні ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами та прийомами оцінювання навчальної діяльності. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики здобувача покладається на керівника практики.

Відповідно до освітньо-професійної програми освітній компонент має забезпечити такі **компетентності: ІК**. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері фізичної культури за професійним спрямуванням в галузі освіти за предметною спеціальністю середня освіта (фізична культура), що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується

невизначеністю умов і вимог. **ЗК3.** Здатність викликати зацікавленість учнів та студентів працювати в команді та досягати спільної мети. **ЗК5.** Здатність проявляти толерантність та повагу до суб'єктів в професійній діяльності. **ЗК6.** Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу. **ФК1.** Здатність до володіння інноваційними методами навчання і виховання в освітньому процесі здобувачів вищої освіти. **ФК5.** Здатність застосовувати здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі школярів та студентів різних медичних груп. **ФК7.** Здатність застосовувати сучасні методики діагностики фізичного здоров'я, розвитку та працездатності. **ФК9.** Здатність планувати та організовувати фізичне виховання у закладах загальної середньої та вищої освіти. **ФК14.** Здатність застосовувати знання, вміння та навички у практичній діяльності. **ФК16.** Здатність організовувати систему контролю за психофізичним, медико-біологічним станом учнів і студентів, оцінювати їх рівень фізичного розвитку, фізичної підготовленості та індивідуального здоров'я. **ФК20.** Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

Відповідно до освітньо-професійної програми *програми результати навчання* мають забезпечити: **ПРН03.** Знання методик і володіння практичними навичками професійного спілкування з використанням інформаційно-комунікативних засобів і технологій. **ПРН07.** Знання і уміння демонструвати виконання сучасних оздоровчих видів рухової активності. **ПРН10.** Знання нормативної бази оцінки стану та рівня здоров'я, рівня фізичної підготовленості населення. **ПРН12.** Уміння ефективно планувати та здійснювати логічно завершений педагогічний процес у закладах загальної середньої та вищої освіти. **ПРН13.** Володіння управлінською діяльністю в галузі фізичної культури. **ПРН16.** Уміння здійснювати контроль за психофізичним, медико-біологічним станом учнів і студентів, проводити моніторинг рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості та індивідуального здоров'я молоді. **ПРН17.** Уміння використовувати сучасні методи діагностики індивідуального здоров'я. **ПРН19.** Уміння обирати залежно від педагогічної ситуації найбільш адекватні інформаційні засоби комунікації. **ПРН22.** Уміння володіти видами, формами та класифікаціями управлінських рішень. **ПРН24.** Уміння співвідносити власні інтереси з потребами суспільства, продуктивно співпрацювати в колективі, брати участь в дискусії та відстоювати свою точку зору, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання. **ПРН25.** Уміння впроваджувати передові закордонні організаційно-методичні форми фізичної культури (фізичного виховання) в освітньому процесі молоді.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики здобувача освітнього ступеня магістра є поглиблення і вдосконалення компетентностей та практичних навичок з організації навчального і виховного процесу в реальних умовах закладу вищої освіти; освоєння теорії і методики викладацької діяльності, зокрема, підготовки і проведення занять; організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти; засвоєння основ організаційного і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

До основних завдань педагогічної практики належать:

1. Ознайомлення зі структурою, напрямками діяльності закладів вищої освіти.
2. Ознайомлення зі змістом робочої, нормативної, навчально-методичної документації, що регламентує освітній процес закладів вищої освіти.
3. Вдосконалення навичок педагогічної (викладацької) діяльності.
4. Вдосконалення навичок організації виховних, методичних заходів різного рівня для здобувачів вищої освіти.

2. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Види робіт, що складають зміст педагогічної практики у ЗВО.

1. Організаційна робота

- проведення ознайомчих бесід з деканом факультету, завідувачем кафедри, викладачами;
- ознайомлення з інфраструктурою ЗВО, спортивною базою, технічним станом спортивних приладів, правилами техніки безпеки;
- участь в організації спортивних заходів ЗВО.

2. Навчальна робота

- ознайомлення з нормативними документами, які регламентують організацію навчального процесу в закладі вищої освіти;
- складання планів-конспектів занять для підготовки до проведення занять;
- відвідування та аналіз занять з фахових дисциплін, які проводяться досвідченими викладачами;
- участь у проведенні занять в ролі асистента викладача;
- самостійне проведення лекційних та практичних занять з фахових дисциплін.

3. Методична робота

- вивчення методичної літератури з організації, проведення та контролю занять у ЗВО;
- вивчення нормативних документів з питань організації, проведення та управління навчально-виховним процесом занять;
- присутність на засіданні кафедри (за дозволом керівника практики та завідувача кафедри);
- ознайомлення з плановою та звітною документацією кафедри.

4. Наукова робота

- ознайомлення з науковою діяльністю викладачів кафедри;
- аналіз науково-методичної літератури для підготовки наукових публікацій (тези, статті).

5. Виховна робота

- участь в організації та проведенні спортивно-масових заходів під час практики;
- участь у підготовці та реалізації плану виховної роботи зі студентами.

За час проходження педагогічної практики здобувачі зобов'язані виконати всі розділи програми у відповідності з індивідуальним планом практики. Розрахунок годин за розділами програми корегується з врахуванням особистого досвіду здобувача, набутих ним під час навчання у ЗВО навичок, умінь та знань.

БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, які забезпечують необхідні умови для виконання програми педагогічної практики у закладах вищої освіти, що передбачена освітньою програмою підготовки магістра.

Бази практики мають відповідати вимогам, встановленим «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Університету».

Педагогічна практика організується кафедрою теорії і методики фізичного виховання і спорту Хмельницького національного університету. Завідувач кафедри призначає відповідального за проведення педагогічної практики на кафедрі. Практика проходить на кафедрах Хмельницького національного університету та інших закладах вищої освіти. Студенти з дозволу кафедри можуть самостійно обирати для себе місце проходження практики. Побаження студента повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти дану особу для проходження педагогічної практики. Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до подання проекту наказу про проходження практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри. Самостійно змінювати місце практики студент не має права. У випадку самостійної зміни місця практики або неявки на місце практики без поважних причин вважається, що студент не виконав навчального навантаження і може бути відрахований з університету.

Вирішення загальних питань з організації практики покладене на завідувача кафедри, на якій навчається магістрант.

Обов'язки керівника від бази практики:

- несе особисту відповідальність за проведення практики на базі практики;
- організовує проходження здобувачами вищої освіти інструктажу з техніки безпеки і охорони праці;
- організовує проходження практики згідно з її програмою;
- визначає місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в інших структурних підрозділах ЗВО;
- надає здобувачам вищої освіти можливість користування наявною літературою, технічною та іншою документацією, сприяє збору необхідних даних для виконання програми практики;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку;
- готує відгук та оцінює роботу здобувачів вищої освіти.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- розробляє тематику індивідуальних завдань відповідно до програми практики;
- узгоджує з керівником практики від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до бази практики;
- здійснює контроль за виконанням програми і строками проведення практики;
- забезпечує здобувачів вищої освіти необхідною документацією щодо проходження практики, зокрема: програмою, щоденником, календарним планом, темами індивідуального завдання, рекомендаціями щодо оформлення звітної документації тощо;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів;
- проводить консультації щодо аналізу та систематизації зібраного матеріалу;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок захисту звітів з практики;
- бере участь у роботі комісії, призначеної завідувачем кафедри, із захисту здобувачами вищої освіти звітів про практику і здає їх на кафедру.

Обов'язки здобувача вищої освіти

Під час педагогічної практики студент повинен:

- до початку практики одержати від керівника практики від ЗВО направлення, методичні матеріали та консультації з оформлення усіх документів;
- пройти інструктаж щодо порядку проходження практики та з техніки безпеки;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку бази практики;
- нести відповідальність за виконувану роботу;
- у тижневий термін після закінчення практики оформити звітну документацію та скласти залік про практику у відповідній комісії.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

3.1. Організація проведення практики, форми і методи її контролю

Кафедра, на якій навчається студент, за погодженням з відділом практики до початку практики подає додаток до наказу ректора щодо його направлення для проходження практики безпосередньо на базу практики у ЗВО.

До відправлення студентів на практику, кафедра проводить настановчі збори, щодо особливостей і порядку її проходження та видає студенту відповідно до програми необхідні документи, а саме: програму та щоденник практики.

Кафедра доводить до відома студентів основні завдання щодо виконання програми, вимоги до оформлення звіту та підсумкового контролю з практики. На базі практики студент має дотримуватися встановленого у ЗВО режиму праці і правил внутрішнього розпорядку, охорони праці та техніки безпеки.

Контроль за виконанням програми практики здійснюють керівники від університету і бази практики, які призначаються відповідними наказами.

3.2. Календарний план виконання програми практики

Для організаційного забезпечення виконання програми практики керівник від Університету розробляє календарний графік практики з орієнтовним розподілом часу на виконання різних її розділів або видів робіт. Календарний графік доцільно подати у табличній формі. Процедура захисту здобувачами звіту з практики перед комісією не включається у календарний графік, а здійснюється упродовж одного тижня після її закінчення.

Практика проводиться відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти з певної спеціальності. На проходження педагогічної практики виділено 10 кредитів ECTS, впродовж третього семестру (табл. 1).

Таблиця 1 – Види робіт та розподіл часу на їх виконання у період проходження практики (приклад заповнення довільний)

№ з/п	Назва виду роботи	Кількість академ. год
1	Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення із загальною структурою бази практики та підрозділом, у якому безпосередньо буде здійснюватися практика, правилами внутрішнього розпорядку	8
2	Ознайомлення з навчально-методичною документацією	16
3	Складання індивідуального плану проходження педагогічної практики	10
4	Організаційна робота - проведення ознайомчих бесід з деканом факультету, завідувачем кафедри, викладачами; - ознайомлення з інфраструктурою ЗВО, спортивною базою, технічним станом спортивних приладів, правилами техніки безпеки; - участь в організації спортивних заходів ЗВО	40
5	Навчальна робота - ознайомлення з нормативними документами, які регламентують організацію навчального процесу в	70

	закладі вищої освіти; - складання планів-конспектів занять для підготовки до проведення занять; - відвідування та аналіз занять з фахових дисциплін, які проводяться досвідченими викладачами; - участь у проведенні занять в ролі асистента викладача; - самостійне проведення лекційних та практичних занять з фахових дисциплін	
6	Методична робота - вивчення методичної літератури з організації, проведення та контролю занять у ЗВО; - вивчення нормативних документів з питань організації, проведення та управління навчально-виховним процесом занять; - присутність на засіданні кафедри (за дозволом керівника практики та завідувача кафедри); - ознайомлення з плановою та звітною документацією кафедри	40
7	Наукова робота - ознайомлення з науковою діяльністю викладачів кафедри; - аналіз науково-методичної літератури для підготовки наукових публікацій (тези, статті)	52
8	Виховна робота - участь в організації та проведенні спортивно-масових заходів під час практики; - участь у підготовці та реалізації плану виховної роботи зі студентами.	54
	Оформлення звіту	10
	Разом	300

3.3 Критерії оцінки роботи студентів в період практики.

Поточний контроль та оцінка діяльності студентів

Невід'ємною частиною педагогічної практики є контроль, облік і оцінка роботи студентів, що здійснюються як керівниками практики так і самими студентами.

Самоконтроль і самоаналіз мають велике значення в професійному ставленні молодих фахівців, висвічують особливості розвитку педагогічного усвідомлення майбутніх фахівців.

Контроль за роботою студентів, її облік і оцінка передбачає кількісну і якісну характеристику діяльності студента в період практики.

Кількісна характеристика дається на основі виконаного обсягу роботи відповідно вимогам програми педагогічної практики.

“Відмінно” – програма практики виконана в повному обсязі, звіт і щоденник оформленні бездоганно. Студент має достатні знання, дає повні й точні відповіді на всі запитання. Під час проходження практики виявив всебічні, глибокі теоретичні та методологічні знання побудови та змісту навчального процесу та вміння вирішувати типові завдання професійної діяльності викладача. Виявив методичні вміння і навички складання та оформлення робочої документації.

“Добре” – програму практики виконано не в повному обсязі, є несуттєві помилки в оформленні звіту. Студент має знання, але допускає окремі неточності у відповідях на запитання. Під час проходження практики виявив достатньо глибокі знання побудови навчального процесу, вміння вирішувати типові завдання професійної діяльності викладача. Виявив достатні вміння і навички складання та оформлення робочої документації.

“Задовільно” – програму практики виконано не в повному обсязі, звіт і щоденник оформлено недбало. Студент не має достатніх знань, допускає помилки. Студент, розв’язуючи навчально-виховні завдання припускався помилок, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи і прийоми навчання, слабо активізував пізнавальну діяльність студентів, не завжди мав з ними контакт у спілкуванні, при аналізі заняття не бачив своїх помилок і недоліків.

“Незадовільно” – програму практики виконано не в повному обсязі, звіт і щоденник оформленні не згідно вимог. Є порушення трудової дисципліни, неявки на практику без поважної причини та ін. Студент не має достатніх знань, не дає відповідей на запитання. Під час проходження практики не вирішувались навчально-виховні та освітні завдання, були допущені серйозні помилки під час викладання навчального матеріалу та поверхнево ставився до своєї роботи під час проходження практики.

При визначенні оцінки враховується якість складання звіту з практики.

Під час захисту практики студентам виводиться загальна оцінка, яка є комплексною, з врахуванням усіх сторін діяльності і за весь період практики.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Поряд із основними завданнями, які передбачено програмою практики, здобувачі вищої освіти отримують окремо індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання керівник практики може роздавати здобувачам освіти під час зустрічі на початку практики. Також студенти мають право самостійно обирати індивідуальні завдання, проте обов’язково із погодженням керівника практики. До орієнтовного переліку індивідуальних завдань віднесено наступні:

- ознайомитися з програмно-технічними засобами ANTI-PLAGIARISM та UNICHECK, які визначають наявність академічного плагіату;
- ознайомитися з діяльністю наукової бібліотеки ЗВО, скласти список літератури та перелічити Інтернет-сайти, де висвітлюються проблеми фізичного виховання студентської молоді;
- ознайомитися з організацією і матеріальною базою для спортивно-масової роботи в студентських гуртожитках;
- з метою дослідження способу життя підготувати і провести 2-3 бесіди зі студентами, які проживають в гуртожитку;

- ознайомитися з планом роботи куратора академічної групи та скласти на його основі свій план проведення виховної години;
- здійснити спостереження за проведенням занять інших практикантів для набуття досвіду та здійснити аналіз відвіданих занять;
- ознайомитися з документами діловодства кафедри (план роботи, протоколи засідань, розподіл навантаження, навчальні програми з дисциплін тощо);
- взяти участь в організації і проведенні фізкультурно-оздоровчих, спортивно-масових заходів та спортивних змагань;
- провести тестування рівня фізичної підготовленості студентів в групах загальної фізичної підготовки;
- провести аналіз та узагальнення науково-методичної літератури викладачів кафедри;
- спостерігати за проведенням навчально-тренувальних занять з видів спорту (футбол, волейбол, баскетбол, гімнастика, легка атлетика та ін.);
- ознайомитися з структурою та змістом роботи спортивного клубу;
- ознайомитися з міжнародною діяльністю та співробітництвом ЗВО.

Окрім того перелік індивідуальних завдань може постійно оновлюватися в залежності від умов баз практики та педагогічних вимог, які постають у процесі реалізації практичної підготовки за даною освітньою програмою.

5.ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Перелік документів, що подаються студентами на захист педагогічної практики

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.
2. Щоденник практики студента.
3. Звіт з практики.

Звіт подається у друкованому форматі, на одній стороні аркуша формату А4 кеглем TimesNewRoman 14, через 1,5 міжрядкові інтервали. Поля з чотирьох сторін аркуша повинні мати такі відступи від краю: зліва – 2 мм; справа – 2 мм; зверху та знизу – по 2 мм. Абзацний відступ має бути однаковий упродовж усього тексту й дорівнювати п'яти знакам (1,25 см), текст має бути вирівняний по ширині.

Рекомендується наступна послідовність викладення матеріалу в звіті:

1. Титульна сторінка звіту.
2. Індивідуальний графік науково-педагогічної практики.
3. Завдання.
4. Вступ.
5. Основна частина.
6. Висновки.

7. Додатки. Додатки можуть містити зразки листів-направлень на практику та зразки звітних документів: щоденник, титульну сторінку звіту, графік відвідування баз практики відповідальними особами тощо. Достовірність викладеної у звіті інформації засвідчується підписом керівника практики від організації. Прошитий або скріплений скобами звіт та щоденник про практику (з відгуком керівника практики від організації).

Студенти захищають звіт про педагогічну практику на випусковій кафедрі університету не пізніше одного тижня після її завершення перед комісією, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять завідувач кафедри, керівник практики від кафедри та інші викладачі кафедри.

Якщо програма педагогічної практики не виконана здобувачем вищої освіти з поважної причини, то деканат встановлює йому індивідуальний графік її проходження.

Здобувачу вищої освіти, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку або не виконав програму практики без поважних причин, надається можливість повторного її проходження у наступному навчальному році із внесенням змін до його індивідуального навчального плану.

Диференційований залік із практики заноситься до заліково-екзаменаційної відомості за двома шкалами оцінювання – інституційною та шкалою ЄКТС за підписом членів комісії.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бегняк В.І. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності : зб. нормативних документів / упоряд. : В. І. Бегняк, Г. В. Красильникова. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – 445 с.
2. Безверхня Г.В. Педагогічна практика. Методичні рекомендації. Умань, 2010 – 29 с.
3. Булгакова Н.Б. Методика викладання у вищій школі : [навч. посібник] / Н.Б. Булгакова, В.О. Рахманов. – К. : НАУ, 2012. – 204 с.
4. Воробйов М.І. Педагогічна практика в системі фізкультурної освіти / М. І. Воробйов, Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2006. – 192 с.
5. Худолій О.М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посібник. Вид. 3. Харків: ОВС, 2018. 408 с.

Додаткова

6. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – К.: Центр учбової літератури, 2005.– 389 с.
7. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями).
8. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
9. Худолій О.М. Теорія і методика наукових досліджень : програма. Харків: ОВС, 2016. 26 с.

Інформаційні ресурси

- 1 Модульне середовище. Режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua/>
- 2 Електронна бібліотека університету .
Режим доступу : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php .
- 3 Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.